

Biodiversiteitsweekend 13 t/m 15 mei 2022

Moestuinvereniging Kringloop Dordrecht, Cor Dieleman / Jeannette Gerkens

Wat is biodiversiteit?

Kort gezegd: biodiversiteit betekent heel veel verschillende soorten planten, insecten, vogels en andere dieren om ons heen en onze natuur.

Meer wetenschappelijk volgens de Landbouwniversiteit (WUR) in Wageningen:

Biodiversiteit is de enorme variatie in het leven, van bacterie tot regenwoud. Maar het gaat niet alleen over het aantal verschillende soorten planten, dieren en schimmels. Het gaat ook over de hoeveelheid individuen van een plant- of diersoort. Al die verschillende planten, dieren en schimmels leven met elkaar samen in wat we een ecosysteem noemen. Als de biodiversiteit hoger is, is het ecosysteem robuuster en kunnen planten en dieren er gemakkelijker overleven. En een robuust ecosysteem kan zich beter aanpassen aan bijvoorbeeld de klimaatverandering. Robuuste ecosystemen zijn ook van belang voor de mens. Ons leven en onze economie is afhankelijk van natuurlijke bronnen: voedsel, hout, mineralen, water en medicijnen komen allemaal uit de natuur. Een biodivers ecosysteem helpt bovendien bij het voorkomen van ziekten en plagen die schade kunnen toebrengen aan deze natuurlijke bronnen.

Als het slecht gaat met de biodiversiteit, raakt dat niet alleen planten en dieren, maar ook de mens. Wereldwijd worden [1 miljoen plant- en diersoorten met uitsterven bedreigd](#). Die sterke afname wordt voor een groot deel veroorzaakt door de mens. Intensieve landbouw, ontbossing, vervuiling, overbevissing en klimaatverandering zorgen ervoor dat we verkeren in een wereldwijde biodiversiteitscrisis.

Waarom is biodiversiteit belangrijk?

Een insect meer of minder, wat maakt dat nu uit? Hoe erg is het als bos plaatsmaakt voor landbouw? “Zulke vragen zijn niet eenvoudig te beantwoorden”, zegt Lawrence Jones-Walters, hoofd van het onderzoeksprogramma [Natuurinclusieve Transitie](#) van WUR Wageningen. “Dat hangt af van allerlei factoren. Laten we beginnen met te benoemen waar wij biodiversiteit voor nodig hebben.”

Vrijwel alles wat we eten, is direct of indirect te herleiden tot biodiversiteit – wild of gedomesticeerd. Het gros van onze bouwmaterialen, medicijnen en industriële grondstoffen betrekken we van biologische hulpbronnen. Veel vormen van toerisme draaien voornamelijk om natuur. “Biodiversiteit vertegenwoordigt dus een enorme economische waarde”, benadrukt Jones-Walters. De VN-Biodiversiteitsconventie verwoordt het als volgt: “Minstens 40 procent van de wereldeconomie en 80 procent van de behoeften van arme bevolkingsgroepen is afhankelijk van biologische hulpbronnen. Bovendien: hoe rijker de biodiversiteit, hoe groter de kans op medische ontdekkingen, economische ontwikkeling en aanpassing aan nieuwe uitdagingen zoals klimaatverandering.”

Daarnaast, zo vervolgt Jones-Walters, zijn er de niet-tastbare voordelen van biodiversiteit. “We kennen een grote intrinsieke waarde toe aan de biodiversiteit om ons heen”, zegt hij. “Allerlei onderzoek heeft laten zien dat mensen zich beter voelen en productiever zijn in een groene omgeving. Mensen worden sneller beter als hun ziekenhuiskamer een groen uitzicht heeft. Patiënten met dementie of psychische problemen hebben aantoonbaar profijt van planten en dieren om zich heen. En landschappen geven ons een tastbare link met het verleden, ze helpen ons te ontspannen en te aarden.”.

Werken mét de natuur, in plaats van ertegen

Biodiversiteit is dus belangrijk – maar wat gebeurt er als die [onder druk](#) komt te staan? “Er zijn veel voorbeelden van achteruitgang van biodiversiteit door toedoen van de mens”, vertelt Jones-Walters. “Vaak komt dat door het najagen van kortetermijnbelangen. Maar uiteindelijk merken wij zelf de gevolgen.”

Hij noemt een aantal voorbeelden. Ontbossing veroorzaakt bijvoorbeeld erosie, waardoor vruchtbare grond wegspoelt en landbouwgrond op de lange duur onbruikbaar wordt. Overbevising zorgt ervoor dat de vangsten teruglopen en sommige soorten zelfs helemaal verdwijnen. En monocultuur in de landbouw maakt gewassen kwetsbaarder voor plagen, plantenziekten en natuurrampen.

“Berekeningen laten zien dat als je mét de natuur werkt, in plaats van ertegen”, vervolgt Jones-Walters, “je minder kosten maakt en kunt rekenen op stabielere opbrengsten. Het is vaak lastig om mensen daarvan te doordringen. Het is onze taak als wetenschappers om overtuigende voorbeelden te verzamelen van hoe het niet moet, en vooral te laten zien hoe het óók kan en wat daarvan de voordelen zijn. Wageningen loopt in dat opzicht wereldwijd voorop.”

Tuinvereniging Kringloop en biodiversiteit

Ons complex ligt tegen het natuur- en recreatiegebied de Elzen. Dieren, insecten en planten die daar leven komen ook voor op ons terrein. Op ons complex vind je verschillende soorten tuinen, zoals o.a. de (groente) productietuin, meer natuurlijke tuinen, bloementuinen tot permacultuur – afgewisseld met mini-boomgaardjes met allerlei soorten fruitbomen. Daarnaast zijn er flinke stukken “algemeen” groen zoals grasstroken, sloten met oeverbegroeiing, grasvelden met (fruit)bomen en een houtsingel rondom als windvang en beschutting.

In deze houtsingel groeien inheemse struiken zoals kornoeljes (gele, gewone en rode kornoelje), sleedoorn, meidoorn, gelderse roos, sporkehout, vlier, wilg, lijsterbes, es, esdoorn, liguster en acacia. In de houtsingels leven veel vogels, insecten en mogelijk ook vleermuizen en knaagdiertjes. Snoeihout wordt gedeeltelijk versnipperd, maar ook op takkenrillen gelegd. Zodoende komen, na vertering, de mineralen weer beschikbaar voor de struiken en bomen. Goed voor de kringloop.

In de sloten leven kikkers, padden, salamanders, vissen en larven (van libellen, haften, e.d.). De sloten worden ook een keer per jaar schoongemaakt van drijvende waterplanten en de oevers worden een keer per jaar gemaaid (september/ oktober). Een gedeelte van de sloot (buiten het bereik van de kraan) wordt niet vaak verstoord. Eens in de ca. 8 jaar moeten de sloten op diepte worden gemaakt (baggeren).

De knotwilgen langs de sloot worden afwisselend gesnoeid.

De grasstroken worden afwisselend gemaaid, zodat niet alles in een keer kaal is, maar bloemen en planten ook zaad kunnen vormen en vermeerderen en beschikbaar zijn voor insecten en vogels. De zuidwestkant is twee jaar geleden ingezaaid met verschillende soorten bloemen en planten. Hiervan komt een gedeelte terug.

Er wordt gifloos en zonder kunstmest getuinierd. Veel tuinders hebben een eigen composthoop, maar er zijn ook twee centrale composthopen met een houtwal. Compost hiervan wordt ook gebruikt op de tuinen.

Op het terrein hebben we 5 bijenstallen. Er hangen nestkasten en er zijn ook insectenhôtels aangelegd die bedoeld zijn voor de wilde bijen en andere insecten. .

Individuele tuinders dragen op hun tuin en op hun mini-boomgaardje ook bij aan biodiversiteit, door ook planten voor insecten zoals bijen, hommels en vlinders te zaaien, een insectenhotel of nestkastjes op te hangen.

Biodiversiteit op het tuincomplex

Je vindt er verschillende soorten inheemse planten en struiken. Ook is er een sloot die dwars door het complex loopt en in verbinding staat met de andere sloten.

Van de dieren komen er reeën, vossen, verschillende soorten muizen, mollen en egels voor. Ook de bever, bunzing, hermelijn en wezel, bezoeken ons terrein of hebben er hun vaste woonplaats.

Allerlei soorten vogels kun je er aantreffen zoals fazant, wilde eend, meerkoet, waterhoentje, torenvalk, sperwer, buizerd, duiven, grote bonte specht, groene specht, heggemus, braamsluiper, koolmees, pimpelmees, staartmees, vink, groenling, putter, cetti's zanger, zwartkop, [tjiftjaf](#), [fitis](#), [tuinfluiter](#), karekiet, roodborstje, zwaluw, merel, lijster, kramsvogel, koperwiek, pestvogel,, blauwe reiger, grote zilverreiger, kauw, kraai, ekster, enz.

Verschillende soorten vlinders zijn te zien zoals atalanta, kleine vos, koninginnenpage, klein avondrood, ligusterpijlstaart, enz. En verschillende soorten wilde bijen en hommels, wespen en allerlei andere soorten insecten.

Verder groene en bruine kikkers en salamanders en allerlei huisjes en naaktslakken.

Kijk eens op onze website. Een van onze leden heeft er veel gefotografeerd.

Biodiversiteit wat kun je zelf doen?

Als je een tuin hebt, dan kan je helpen met vergroten van de biodiversiteit. Richt je tuin in met inheemse bomen en struiken, zoals krentenboompje, ribes, hazelaar en buddleja. Ook inheemse planten als zenegroen, veldklokje, bosanemoon, vrouwenmantel, bieslook en veldsalie zijn aantrekkelijk voor wilde bijen, vlinders, libellen, vogels, enz. en dus goed voor de biodiversiteit.

Plant een haag als tuinafscheiding, bijvoorbeeld gewone liguster (vulgare) of haagbeuk. Maak een rommelhoekje in je tuin. Fijn voor slakjes, pissebedden, bacteriën, wormen en de egel. Ook op je balkon kun je inheemse planten in potten hebben, die weer vogels en insecten

trekken. Wanneer er in je tuin een grote verscheidenheid aan dieren leven, betekent dit dat je tuin een goede natuurlijke balans heeft. En een goede balans betekent minder werk. Want de tuin is beter beschermd tegen veranderingen en plagen. Het is dus belangrijk om de biodiversiteit te ondersteunen in je tuin. Het hebben van minder tegels en meer planten in je tuin is ook goed voor het klimaat. Het regenwater kan goed wegzakken tussen de planten en een grondwatervoorraad vormen voor droge perioden.

Ook als consument kun je een rol spelen. Koop, als het kan, biologische groenten, vlees, bloemen en andere producten. Daarbij worden geen of minder chemische middelen gebruikt en wordt de biodiversiteit bevorderd.